

НЕДОЛІКИ ДІЮЧОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ

Поврозник Юрій Вікторович

здобувач вищої освіти

Львівського національного університету імені Івана Франка

Науковий керівник: Кміть Віра Мирославівна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри фінансів, грошового обігу та кредиту

Львівського національного університету імені Івана Франка

Актуальність дослідження недоліків сучасної системи оподаткування може бути підкреслена наступними ключовими факторами: Економічна стабільність, фіскальна політика, податкова справедливість, міжнародна конкурентоспроможність, технологічні зміни та податкові уникнення та ухилення. З урахуванням цих факторів, дослідження недоліків сучасної системи оподаткування є актуальним завданням, спрямованим на створення більш справедливої, стабільної та ефективної податкової політики, яка відповідає сучасним викликам та потребам суспільства.

Під системою оподаткування ми розуміємо комплекс правил, нормативів та законодавчих актів, які визначають, як збираються, розподіляються та спрямовуються податки у державному бюджеті. Ця система визначає, хто та в який спосіб сплачує податки, які податки і скільки вони становлять, а також які особливі умови і стимули можуть бути застосовані до певних категорій населення та підприємств.

Система оподаткування включає в себе різні види податків, такі як податок на прибуток, податок на доходи, податок на власність, податок на додану вартість (ПДВ) та інші. Вона також може встановлювати особливі умови для податкових пільг, звільнень або стимулів для розвитку певних галузей економіки чи соціальних груп.

Система оподаткування є ключовим інструментом для фінансування державних програм і послуг, регулювання економічної активності та забезпечення соціальної справедливості. Тому аналіз та вдосконалення цієї системи є дуже важливим завданням для кожної країни з метою досягнення економічного розвитку та соціального добробуту.

Сучасна система оподаткування характеризується низкою недоліків, основні з яких спробуємо проаналізувати.

Надмірна складність. Сучасна система оподаткування часто стає жертвою власної складності. Податкові правила можуть бути дуже витонченими, заплутаними та важкими для зрозуміння для більшості громадян та підприємств. Ця складність може виникати через велику

кількість податків, додаткових зборів, винятків, виняткових ситуацій та податкових винятків, які складаються в системі. Наслідком цього є значна плутанина та незрозумілість правил оподаткування. Громадяни та підприємства можуть мати великі труднощі у визначенні, які податки їм слід сплатити та як це зробити правильно. Це створює ідеальні умови для податкових помилок та навіть навмисних ухилень від оподаткування. Надмірна складність також може призводити до збільшення витрат на виконання податкових обов'язків. Підприємства та фізичні особи можуть витратити значні ресурси на облік та подання податкової звітності. Це може бути особливо обтяжливим для маленьких бізнесів та осіб з низькими доходами. Отже, надмірна складність системи оподаткування може призводити до численних проблем, включаючи помилки, нерівність у розумінні правил та великі витрати на виконання податкових обов'язків. Така складність вимагає серйозного розгляду та спрощення системи оподаткування для забезпечення більшої ефективності та прозорості [2].

Надмірне оподаткування вказує на те, що певні податки та ставки оподаткування можуть бути надто великими або несправедливо високими для певних груп населення, підприємств або видів діяльності. Це може призводити до кількох серйозних наслідків:

- фінансовий тиск: Надмірно високі податки можуть створювати значний фінансовий тиск на громадян та підприємства. Це особливо може бути важливим для осіб з низькими доходами або маленьких бізнесів, які можуть бути важко впоратися з оподаткуванням на поточному рівні;

- зменшення інвестицій: Надмірне оподаткування може відлякувати інвесторів та підприємства від розвитку нових проектів та створення робочих місць. Це може призводити до економічного зменшення та втрати можливостей для зростання;

- податкові ухилення: Високі податки можуть створювати стимули для ухилень від оподаткування. Особи та підприємства можуть намагатися знайти лазівки або використовувати складні податкові стратегії, щоб зменшити свої податкові зобов'язання, що може призводити до втрати доходів для державного бюджету;

- соціальна нерівність: Якщо система оподаткування несправедливо обкладає певні групи населення, це може призводити до соціальної нерівності. Багатіші можуть мати змогу використовувати різні засоби для зменшення своїх податкових зобов'язань, тоді як менш забезпечені можуть не мати таких можливостей. Отже, надмірне оподаткування може мати серйозні наслідки для економіки та суспільства в цілому. Спроби збалансувати ставки оподаткування та забезпечити справедливість у розподілі податкових навантажень можуть бути важливим завданням для політиків та законодавців [4].

Сприяння ухиленню від оподаткування. Система оподаткування може створювати можливості для ухиленню від сплати податків. Це може стати проблемою через існування податкових лазівок та незрозумілих правил, які дозволяють особам та компаніям знайти способи уникнути сплати податків або сплатити менше, ніж вони повинні. Деякі особи та підприємства можуть використовувати складні податкові стратегії, щоб знизити свій податковий тягар, включаючи розміщення активів у податкових оазисах, використання податкових відшкодувань та інші методи. Ухилення від оподаткування може призводити до великих втрат доходів для державного бюджету та обмежувати зможу уряду фінансувати важливі програми та послуги, такі як охорона здоров'я, освіта та інфраструктура. Крім того, ця проблема може поглиблювати нерівність, оскільки багатіші особи та корпорації можуть мати більше ресурсів для використання складних податкових стратегій, тоді як менш забезпечені не мають таких можливостей. Нерівність та непрозорість в оподаткуванні можуть підірвати довіру громадян до системи оподаткування та потребу у реформації для створення більш ефективної та справедливої системи [3].

Нерівність платників податків. Система оподаткування може сприяти нерівності в суспільстві, коли певні аспекти податкової політики обираються таким чином, що створюють або поглиблюють розриви у доходах та багатстві між різними групами населення. Прогресивність податків, яка передбачає збільшення ставок оподаткування зі зростанням доходів, може бути менш прогресивною, ніж потрібно, що призводить до того, що багатіші особи сплачують менше податків, відносно свого доходу, ніж менш забезпечені. Також, деякі спеціальні податкові винятки та лазівки можуть бути використані багатими особами та корпораціями, щоб знизити свій податковий тягар. Багатіші особи та компанії можуть також мати доступ до податкових консультантів та стратегій, щоб оптимізувати своє оподаткування та мінімізувати свої податкові зобов'язання. Це може призводити до того, що ці групи платять менше податків у порівнянні зі своїми можливостями. Така нерівність в оподаткуванні може мати вплив на фінансування соціальних програм, таких як охорона здоров'я та освіта, якщо багатіші особи сплачують менше податків, бюджетні ресурси для цих програм можуть бути обмежені, що може погіршити доступ менш забезпечених груп до цих послуг. Отже, нерівність в системі оподаткування може призводити до соціальної нерівності та відчуття несправедливості серед громадян. Для боротьби з цією проблемою може бути необхідно переглянути ставки оподаткування, скоригувати податкові винятки та забезпечити більшу прозорість та справедливість у системі оподаткування [6].

Відсутність стимулюючих податків. Система оподаткування може недостатньо сприяти розвитку економіки та досягненню соціальних та екологічних цілей через відсутність або недостатню ефективність стимулюючих податкових заходів. Це може призводити до обмеженого технологічного розвитку, екологічних проблем та нерівномірного розвитку соціальних галузей. Підвищення свідомості та удосконалення податкових стимулів може допомогти створити більш сталий та розвинутий суспільний ландшафт.

Потребує оновлення. Сучасна система оподаткування може бути дуже складною та заплутаною через різноманітні правила, ставки та винятки. Ця складність може мати кілька негативних наслідків, таких як збільшення витрат на адміністрування, створення перешкод для бізнесу, можливість корупції та незрозумілість для громадян. Спрощення системи оподаткування може допомогти зменшити ці проблеми і створити більш ефективну та прозору систему оподаткування [5].

Витрати на виконання. Податкова система може потребувати постійної реформи через зміни у економічних умовах, соціальних потребах, податкових уникненнях, міжнародних стандартах та вимогах щодо прозорості та справедливості. Реформа податкової системи може бути необхідною для забезпечення її ефективності та відповідності потребам сучасного суспільства. Важливо проводити такі реформи обачно та з урахуванням потреб громадян і підприємств, а також з метою забезпечення стабільного фінансування державних програм і послуг [1].

Список використаних джерел:

1. Міністерство фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>
2. Волохова І. С., Дубовик О. Ю. та ін. Податкова система : навчальний посібник. Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. С. 378. 402 С. URL: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/09/Podatкова-systema-navchal-nyu-posibnyk.pdf>
3. Державна податкова служба України. URL: <https://tax.gov.ua/>
4. Гречко А. В. Податкова система: конспект лекцій : навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка» Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2022. С. 10. 119 с. URL: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/47893/1/Podatкова.pdf>
5. Верланов С. Актуальні проблеми податкової системи України. 2023. URL: <https://dc.org.ua/news/tax-system>
6. Кузь В. Податкова система : навчальний посібник. 2022. С. 50. URL: <http://surl.li/mzrjrh>